81421 ـ تۇرمىنىڭ قاراڭغۇ كامىرىلىرىدا ۋاقىتنى بىلمەيدىغان مەھبۇسلار نامازنى بىلەن روزىنى قانداق قىلىدۇ؟

سۇئال

يەر ئاستىدىكى قاراڭغۇ كامىرىغا سولانغان، قول-پۇتلىرى زەنجىر بىلەن كىشەنلەنگەن مەھبۇسلار نامازنى ۋاقىتنى بىلمەيدۇ ۋە رامزاننىڭ قاچان بولىدىغان ياكى بولغانلىقى بىلمەيدۇ، ئۇلار نامازنى بىلەن روزىنى قانداق قىلىدۇ؟. بۇ مەقىتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

بىرىنچى: ئاللاھ تائالادىن تۇرمىدىكى بارلىق مەھبۇسلار ئۈچۈن قىسقا ۋاقىتتا چېقىش يولى بېرىشىنى، ئۇلارغا ئۆز پەزىلىدىن سەۋرچانلىق ئاتا قىلىشىنى، ئۇلارنىڭ قەلبىنى ئىشەنچ ۋە ئارامدىللىققا چۆمدۈرۈشىنى، مۇسۇلمانلار ئۈچۈن توغرا يولىنى ئاسانلاشتۇرۇپ، ئۆزىنىڭ يېقىن بەندىلىرىنى كۆچلاندۇرۇپ، دۈشمەنلىرىنى خار قىلىشىنى سورايمىز.

ئىككىنچى: ئىسلام ئالىملىرى تۇرمىدىكى ئەسىر-مەھبۇسلاردىن نامازنى بىلەن روزىنىڭ ساقىت بولمايدىغانلىقىنى بېكىتتى، ئۇلار كۆچىنىڭ يېتىشچە ۋاقىتنى مۆلچەرلەپ، ئۆز قارىشىدا نامازنى ۋاقتى بولدى دەپ ئىشەنچ قىلسا نامازنى ئوقۇيدۇ، رامزان ئېيى كىردى دەپ ئىشەنچ قىلسا روزا تۇتىدۇ، ۋاقىتنى بىلەلمىگەندە، كۆنلۈك تاماق ۋاقتىغا قاراپ بەلگىلىسە ياكى تۇرمىدىكىلەردىن (يەنى ۋاقىتنى بەلگىلەشتە مەھبۇسقا قايسى ئۇسۇل ئاسان بولسا شۇنى قىلىشى كېرەك) سورىسىمۇ بولىدۇ.

نامازنى بىلەن روزىنىڭ ۋاقىتنى بىلىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ ئاندىن ۋاقىت بولدى دەپ پەرەز قىلىپ نامازنى ئوقۇپ، روزا تۇتقان بولسا توغرا قىلغان بولىدۇ. گەرچە ئۆز ۋاقتىدا قىلسۇن ياكى ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ قالسۇن مەزكۇر ئىبادەتلەرنى قايتا ئادا قىلىش كېرەك بولمايدۇ. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: لَا يُكَلِّفُ اللَّـهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا تەرجىمىسى: ئاللاھ ھېچكىمنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ. [سۈرە بەقەرە 286-ئايەتنىڭ بىرقىسمى].

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: لَا يُكَلِّفُ اللَّـهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا تەرجىمىسى: ئاللاھ ئىنسانىنى پەقەت تاقىتى يېتىدىغان ئىشقىلا تەكلىپ قىلىدۇ. [سۈرە تالاق 7-ئايەتنىڭ بىرقىسمى].

ئەگەر ئۇقۇشماسلىقتىن روزا ھېيت كۈنىنى رامزان دەپ روزا تۇتقان بولسا، بۇ كۈننىڭ روزىسىنى قايتا تۇتىدۇ، چۈنكى ھېيت كۈنى روزا تۇتۇش توغرا ئەمەس. شۇنىڭدەك مەلۇم ۋاقىتتىن كېيىن ئۆزىنىڭ نامازنى ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن ئوقۇغانلىقىنى، روزىنىمۇ رامزان كېلىشتىن بۇرۇن تۇتقانلىقىنى بىلسە، ئۇ كىشىگە نامازنى بىلەن روزىنى قايتىدىن ئادا قىلىش كېرەك بولىدۇ.

پىقهى ئېنسىكلوپېدىيىسى ناملىق ئەسەرنىڭ 28-توم 84-85-بەتلىرىدە مۇنداق بايان قىلىنغان: كۆپچىلىك پىقهى ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا، ئايالارنى ئايرىيالمىغان كىشىدىن رامىزان روزىسى ساقىت بولۇپ كەتمەيدۇ، بەلكى ئۇ كىشىنىڭ زىممىسىدە قالىدۇ، ئايىنى ئايرىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق قىلىپ روزا تۇتقان كىشى تۆۋەندىكى بەش تۈرلۈك ئىشنىڭ بىرىدىن خالى بولالمايدۇ:

1-قېينىچىلىق داۋاملاشقان، كۈنلەرنىڭ ئۆتىشى بىلىنمىگەن، يەنى تۇتقان روزىسى رامىزاندا بولدىمۇ ياكى رامىزاندىن ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ قالدىمۇ بۇنى بىلمىگەن كىشىنىڭ تۇتقان روزىسى توغرا بولىدۇ، كېيىن قايتىدىن ئىئادە قىلىش كېرەك ئەمەس، چۈنكى ئۇ كىشى ۋاقىتنى بەلگىلەشكە تىرىشچانلىق قىلىپ ئاندىن ئىبادەتنى باشلىغان.

2-مەھبۇسنىڭ تۇتقان روزىسى رامىزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلگەن بولسا، بۇ روزا ئۇ كىشىگە كۇپايە قىلىدۇ.

3- مەھبۇسنىڭ تۇتقان روزىسى رامىزاندىن كېيىنكى ئايغا توغرا كەلگەن بولسا، كۆپچىلىك پىقهى ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا توغرا بولىدۇ.

4-بۇنىڭدا ئىككى خىل قاراش بار: بىرىنچىسى: تۇتقان روزىسى رامىزاندىن بۇرۇنقى ئايغا توغرا كەپقالغان بولسا، مەھبۇس بۇنى رامىزان كېلىشتىن بۇرۇن بىلگەن بولسا، رامىزان ئېيى كىرگەندە رامىزان روزىسىنى قايتا تۇتىدۇ، چۈنكى ئۇ كىشى رامىزاننىڭ ئۆزىدە روزا تۇتۇشقا مۇيەسسەر بولدى. ئىككىنچىسى: تۇتقان روزىسى رامىزاندىن بۇرۇنقى ئايغا توغرا كەلگەن بولۇپ، ئۇ كىشى بۇنى رامىزان ئېيى چىقىپ كەتكەندىن كېيىن بىلگەن بولسا، بۇنىڭ توغرا بولۇش بولماسلىقىدا ئىككى خىل قاراش بار: 1-ئۇ كىشىنىڭ رامىزاندىن بۇرۇن تۇتقان روزىسى رامىزان روزىسىغا ھېساب بولمايدۇ بەلكى ئۇ كىشىگە رامىزان روزىسىنىڭ قازاسىنى قىلىش پەرز بولىدۇ، بۇ مالىكى، ھەنبەلى ۋە شاپىئى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشى. 2-ئۇ كىشىنىڭ رامىزان ئېيى كېلىشتىن بۇرۇن تۇتقان روزىسى رامىزان روزىسىغا كۇپايە قىلىدۇ، بۇ خۇددى ھاجىلار ئەرەپات كۈنىنى بىلەلمەي، ئەرەپات كۈنىدىن بۇرۇن ئەرەپات مەيدانىدا تۇرغان بولسا ئۇلارغا بۇ كۇپايە قىلغانغا ئوخشاش. بۇ شاپىئى مەزھەپ قارىشىدىكى بىر قىسىم ئالىملارنىڭ سۆزىدۇر.

5-مەھبۇسنىڭ تۇتقان روزىسىنىڭ بەزىسى رامىزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلگەن بەزىسى رامىزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلمىگەن بولسا، رامىزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلگەن ۋە رامىزاندىن كېيىن تۇتقان روزىسى رامىزان روزىسىغا كۇپايە قىلىدۇ. رامىزان ئېيىدىن بۇرۇن تۇتقىنى رامىزان ئېيىغا كۇپايە قىلمايدۇ. تۈگىدى. "ئەل مەجمۇئ ناملىق ئەسەر 3- توم 72-73-بەتلەر. ئەلمۇغنى 3-توم 96-بەت].

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھ تائالادۇر.